

กระบวนการตราพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546

โดยว่าที่ร้อยตรีศรัณย์ สมนานพันธ์

การศึกษาเรื่อง กระบวนการตราพระราชบัญญัติ : ศึกษากรณีพระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการตราพระราชบัญญัติ โดยการรวบรวมแนวทางปฏิบัติตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานในการตรากฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมีความเข้าใจในแนวทางและปฏิบัติ ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานในการตรากฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงมีความเข้าใจในแนวทางและปฏิบัติตามขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยที่การตราพระราชบัญญัติมีกระบวนการในการดำเนินการมากมายหลายขั้นตอน ต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน และใช้เวลาในการดำเนินการพอสมควร หน่วยงานที่เสนอร่างพระราชบัญญัติจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบ หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติของการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2531 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 ในส่วนของหลักเกณฑ์การเสนอร่างกฎหมายข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา พ.ศ.2544 มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งหนังสือเวียนๆ ต่างๆ

ดังนั้น เพื่อให้เห็นตัวอย่างของการเสนอร่างพระราชบัญญัติจนประกาศใช้เป็นกฎหมาย โดยนำเอาพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาเป็นกรณีตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา จากข้อมูลทุติยภูมิ จากเอกสาร รายงาน ผลการประชุมสัมมนา กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ บทความและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ จำแนกขั้นตอนเสนอกฎหมายเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ ดังนี้

1. ขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายในระดับกระทรวง โดยลำดับขั้นตอนตั้งแต่ การยกร่างพระราชบัญญัติของหน่วยงานจนถึงขั้นตอนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย
2. ขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ลำดับขั้นตอนตั้งแต่กระทรวงเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี จนถึงขั้นตอนจากคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างกฎหมายที่กระทรวงเสนอ

3. ขั้นตอนการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา ลำดับขั้นตอนตั้งแต่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีส่งร่างกฎหมายไปยังคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร จนผ่านการพิจารณาทางนิติบัญญัติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย

สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการที่จะต้องเข้าไปมีบทบาทในการประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการตราพระราชบัญญัติ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงได้ยกพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 เป็นกรณีศึกษา เพื่อให้หน่วยงานได้เห็นภาพและเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการตราพระราชบัญญัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการตราพระราชบัญญัติของกระทรวงให้คล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป